

ZÁKLADNÉ PRÁVA
A PRÁVNY ŠTÁT

Pripomienky orgánov k správe o návšteve Slovenska

7. - 8. júla 2022

Európsky hospodársky
a sociálny výbor

1. Základné práva sociálnych partnerov

Suma minimálnej mzdy je založená na dohode medzi odborovými zväzmi a zamestnávateľmi. Ak sa v stanovenom čase nedohodnú na sume minimálnej mzdy, o určení tejto sumy by sa malo rokovať na zasadnutí Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky. Ak sa na tomto zasadnutí nedosiahne dohoda, jej suma sa určí zákonom (57 % priemernej mzdy vypočítanej za dva roky predchádzajúce roku, na ktorý sa vypočítava výška minimálnej mzdy).

Rokovania medzi odborovými zväzmi a zamestnávateľmi sa v roku 2020 dostali do patovej situácie a počas trojstranných rokovaní sa minister práce opýtal, či a ktorí sociálni partneri sú stále ochotní rokovať o výške minimálnej mzdy. Záujem prejavili len zamestnávatelia. Odborové zväzy odmietli ďalšie rokovania a trvali na svojom návrhu sumy minimálnej mzdy. Slovenská vláda pochopiteľne rokovala len so zamestnávateľmi, ktorí vyjadrili záujem o kompromis.

Tvrdenie, že sa oslabil sociálny dialóg, nie je úplne jasné z týchto dôvodov:

- a) Zistenia uvedené v správe sa vzťahujú na časť roka 2020, keďže v zostávajúcej časti uvedeného roka, ako aj v rokoch 2021 a 2022 sa tripartitné zasadnutia naďalej konali pravidelne a tripartitný dialóg funguje bez viditeľných problémov.
- b) Doplnenie tripartity o jedného člena na strane odborových zväzov (na strane zamestnávateľov sú štyri subjekty) nemohlo narušiť sociálny dialóg, keďže každá strana má sedem členov. Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky (KOZ SR) má v tripartite šesť členov a Spoločné odbory Slovenska (SOS) jedného člena. Ďalší odborový zväz dokonca ani nepožiadala o členstvo v tripartite (hoci existuje). Spoločné odbory Slovenska (SOS) majú navyše relevantné pokrytie, napr. vo vybraných priemyselných podnikoch Slovenskej republiky (napr. Volkswagen, Jaguar, kde ich organizácie tvoria dominantnú väčšinu), a preto je ťažké hovoriť o fiktívnych alebo vládnych odborových zväzoch. Na základe uvedeného sa zdá, že medzi hlavným odborovým zväzom a menšinovým odborovým zväzom je spor, keďže niektorí členovia (v niektorých prípadoch aj v kľúčových spoločnostiach) prešli do inej odborovej organizácie (napr. vo Volkswagene Bratislava odborová organizácia, ktorá patrila k hlavnému odborovému zväzu, prišla o väčšinu členov, a tým stratila svoj vplyv).
- c) Vypracovanie zákona č. 103/2007 Z. z. o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o tripartite) a akýchkoľvek jeho ďalších zmien a doplnení striktne vychádza z Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o trojstranných konzultáciách (č. 144 z roku 1976). V článku 1 dohovoru sa uvádza, že „V tomto dohovore výraz „reprezentatívne organizácie“ znamená najreprezentatívnejšie organizácie zamestnávateľov a pracovníkov, ktoré využívajú právo slobody združovať sa“. V dohovore sa pri odkaze na reprezentatívne organizácie nepoužíva jednotné, ale množné číslo, pričom ide o organizácie, ktoré sú najreprezentatívnejšími organizáciami. V dohovore sa nestanovuje ani počet takýchto organizácií, ani kritérium, na základe ktorého sa určí reprezentatívnosť. Slovenská republika stanovila takéto kritérium ako 100 000 členov (pre skupinu zamestnávateľov s najmenej 100 000 zamestnancami, pre odborové zväzy členskú základňu s najmenej 100 000 zamestnancami). Ak jednu stranu tripartity tvoria menej než tri

organizácie, ktoré spĺňajú dané kritérium, túto stranu môžu doplniť iné subjekty, ak o to požiadajú. Treba poznamenať, že pre zamestnávateľov je oveľa jednoduchšie splniť kritérium 100 000 zamestnancov, pretože je založené na faktickom štatúte (t. j. počte zamestnancov), zatiaľ čo v prípade odborov je kritérium založené aj na členstve (a záujme o členstvo). Z tohto hľadiska sme vnímali postupný pokles členskej základne.

Stručne povedané, na strane zamestnávateľov existujú štyri zväzy, ktoré vyjadrujú odlišné záujmy z hľadiska rôznych sektorov, a preto je diskusia širokospektrálna a vyvážená (napr. niektoré návrhy v jednom sektore môžu byť problematické v inom sektore). V tejto súvislosti sa zdalo vhodné presunúť pluralitu aj na stranu odborových zväzov (zákon č. 103/2007 Z. z. je z roku 2007 a nadväzuje na predchádzajúci zákon z roku 1990, zmena bola vykonaná v roku 2020, t. j. po 30 rokoch a je tiež na zákonodarcovi, aby posúdil, či tripartita plní svoj účel).

2. Sloboda prejavu a sloboda médií

Chceli by sme poznamenať, že neexistujú žiadne dôkazy o cenzúre zo strany štátu ani právne prostriedky na jej vykonávanie. Ak sa v správe odkazuje na spravodajstvo o vojne vo verejnoprávnom vysielaní (táto vláda naň nemá priamy vplyv), malo sa to uviesť.

Okrem toho je znepokojujúce, že v správe sa vynecháva alebo odsúva do úzadia akékoľvek pozitívne úsilie týkajúce sa plurality médií napriek tomu, že je verejne známe, a Európska komisia bola o ňom pravidelne informovaná vrátane podstatných zmien v už platných právnych predpisoch v oblasti médií. Ako príklad by sme chceli poukázať na zavedenie komunitných médií, vymedzenie mediálneho trhu, vytvorenie koregulačného mechanizmu a ochranu novinárskych zdrojov, ktorá je explicitne zakotvená v právnych predpisoch, čo nie je bežné, najmä v tomto regióne.

To isté možno povedať o iniciatívach slovenskej vlády týkajúcich sa ochrany novinárov a podpory právnych predpisov proti strategickým žalobám proti verejnej účasti (ministerstvo kultúry a ministerstvo spravodlivosti), ktoré sa v správe nespomínajú. Okrem toho by sme chceli poukázať na to, že práve Slovensko iniciovalo začlenenie priorít týkajúcich sa ochrany novinárov do záverov Rady počas francúzskeho predsedníctva.

Sme si vedomí mnohých nedostatkov v systéme, ale boli by sme radi, keby sa poukázalo aj na dosiahnuté úspechy a úsilie o pozitívne zmeny.

3. Právo na nediskrimináciu

Pokiaľ ide o tvrdenie „Slovenské orgány zasa vysvetlili, že organizácie občianskej spoločnosti majú k dispozícii niekoľko systémov financovania, a to aj v oblastiach, ako sú LGBTQI osoby a rodové otázky. K dispozícii sú napríklad osobitné finančné prostriedky na pomoc obetiam trestných činov, ktoré sú obzvlášť relevantné pre organizácie občianskej spoločnosti venujúce sa LGBTQI osobám“,

chceli by sme dodať, že len ministerstvo spravodlivosti má dve grantové schémy, pričom sa nespomínajú grantové schémy iných ministerstiev ani Fond na podporu kultúry národnostných menšín.

Ministerstvo spravodlivosti poskytuje dotácie na:

- a) podporu a ochranu ľudských práv a predchádzanie všetkým formám diskriminácie (z tejto grantovej schémy sa dajú podporovať a zvyčajne sa i podporujú projekty pre LGBTQI osoby),
- b) poskytovanie odbornej pomoci obetiam trestných činov (od decembra 2021 bola akreditovaná jedna organizácia na podporu obetí a poskytuje pomoc obetiam trestných činov z nenávisťi z cieľovej skupiny LGBTQI osôb, získala aj finančné prostriedky na poskytovanie pomoci obetiam na rok 2022).

Pokiaľ ide o tvrdenie „Poukázali tiež na to, že ministerstvo zdravotníctva pracovalo na možnom uľahčení zmeny pohlavia na preukazoch totožnosti transrodových osôb...“, by sme radi objasnili, že ministerstvo zdravotníctva pracuje na zmene dokladov, ktoré sa predkladajú v procese zmeny pohlavia na preukazoch totožnosti transrodových osôb. Tieto dokumenty by nemali obsahovať informácie o sterilizácii, čím by sa uľahčil prístup k právnej zmene pohlavia.

Pokiaľ ide o možnosti starostlivosti o deti, chceli by sme dodať, že v záujme ďalšieho zlepšenia rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom v súvislosti s prílevom ukrajinských utečencov Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny začlenilo do zákona o sociálnych službách tzv. detské skupiny, čo umožňuje vytvoriť malé, flexibilné možnosti starostlivosti o deti dotované z príspevku na starostlivosť o dieťa, v rámci ktorých môžu byť povinnosti rozdelené medzi viacerých rodičov.

4. Právny štát

Pokiaľ ide o tvrdenie „Hoci bol nedávno zriadený Úrad komisára pre deti...“, by sme chceli objasniť, že funkcia komisára pre deti bola vytvorená v roku 2015, keď bola prvá komisárka zvolená na obdobie šiestich rokov. Nový komisár pre deti bol zvolený v máji 2022. Podľa zákona č. 176/2015 Z. z. sa funkčné obdobie predchádzajúceho komisára predlžuje do zvolenia nového komisára.

Pokiaľ ide o súdne záležitosti, ako sa uviedlo na stretnutí so zástupcami skupiny EHSV Základné práva a právny štát, Národná rada Slovenskej republiky schválila v apríli 2022 reformu súdnej mapy. Reforma je upravená zákonom o nových sídlach a obvodoch súdov (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/150/20220601>) a zákonom o správnych súdoch (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/151/20220601>). Oba zákony nadobudli účinnosť 1. júna 2022.

Hlavným cieľom reformy súdnej mapy je vytvoriť mapu súdov, ktorá by umožnila špecializáciu sudcov v rôznych oblastiach práva, vďaka čomu by mohli absolvovať ďalšiu odbornú prípravu, špecializovať sa na jednu z oblastí práva, zvýšiť kvalitu rozhodnutí a skrátiť dĺžku súdnych konaní.

Hlavné zmeny oproti súčasnému systému sú:

1. Od 1. januára 2023 sa zriaďuje nový **Mestský súd Košice**. Súčasný okresný súd Košice I – IV a Košice-okolie sa zlúčia do jedného mestského súdu, ktorý prevezme ich agendu, personál a budovy. Mestský súd bude mať svojho predsedu a podpredsedov pre rôzne oblasti práva (trestné, občianske, obchodné a rodinné). Zlúčenie súdov a ich obvodov by malo umožniť špecializáciu sudcov v rôznych oblastiach práva.

2. Od 1. januára 2023 sa zriaďujú **štyri nové mestské sudy v Bratislave**. Súčasnú okresnú súdu sa zmenia na štyri nové mestské sudy. Tieto mestské sudy sa budú špecializovať na rôzne oblasti práva a budú prijímať veci na základe ich vecnej príslušnosti Bratislava I pre trestné právo, Bratislava II pre rodinné právo, Bratislava III pre obchodné právo a Bratislava IV pre občianske právo. Súčasný Okresný súd Bratislava V sa zlúči s novým mestským súdom Bratislava IV. Mestské sudy budú zodpovedné za všetky veci v Bratislavskom kraji.
3. Zvyšok Slovenskej republiky bude **rozdelený do 32 súdnych obvodov** a od 1. januára 2023 bude zriadených **32 okresných súdov**. V porovnaní so súčasnou situáciou budú obvody súdov väčšie a nové sudy budú mať viac zamestnancov a sudcov, čo umožní ich špecializáciu.
4. **Počet krajských súdov zostane rovnaký** – osem. Krajské sudy v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach budú mať na starosti obchodnú agendu a krajské sudy v Trnave, Žiline a Prešove rodinnú agendu. Všetky krajské sudy budú naďalej zabezpečovať civilnú a trestnú agendu. Za správnu agendu budú zodpovedať nové správne sudy.
5. Od 1. januára 2023 sa zriaďujú **tri nové správne sudy**. Budú mať sídlo v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach.
6. Reforma sa týka aj **možnosti online pojednávania, cestovania sudcov** do miesta bývalého sídla okresných súdov, zmien príslušných právnych predpisov o príslušnosti súdov a o tom, kde podať žalobu.

Európsky hospodársky a sociálny výbor

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Vydavateľ: Oddelenie pre návštevy a publikácie
EESC-2022-79-SK

www.eesc.europa.eu

© Európska únia, 2022

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

Reprodukcia týchto fotografií / obrázkov je povolená len s výslovným
súhlasom vlastníka (vlastníkov) autorských práv.

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

Print
QE-03-22-219-SK-C
ISBN 978-92-830-5815-1
doi:10.2864/878851

Online
QE-03-22-219-SK-N
ISBN 978-92-830-5817-5
doi:10.2864/26509

SK